

Υπόθεση C-716/23

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

27 Νοεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Vilniaus apygardos teismas (Λιθουανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

31 Οκτωβρίου 2023

Εκκαλούσα και ενάγουσα στον πρώτο βαθμό:

«Skycop.com» UAB

Εφεσίβλητη και εναγόμενη στον πρώτο βαθμό:

Ryanair DAC

Το αντικείμενο της κύριας δίκης

Το δικαίωμα αποζημίωσης των επιβατών που αρνήθηκαν να επιβιβαστούν σε πτήση με καθυστέρηση πέντε και πλέον ωρών και, ως εκ τούτου, δεν έφτασαν στον τελικό προορισμό τους.

Το αντικείμενο και η νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, [στοιχείο γ'], σημείο iii, του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91 (στο εξής: κανονισμός 261/2004), σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού.

Άρθρο 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, [στοιχείο γ'], σημείο iii, του κανονισμού 261/2004 για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91, σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ίδιου κανονισμού, την έννοια ότι επιβάτες οι οποίοι αρνήθηκαν να επιβιβαστούν σε πτήση με καθυστέρηση πέντε και πλέον ωρών, και για τους οποίους η πτήση αυτή δεν εξυπηρετούσε πλέον κανέναν σκοπό, δικαιούνται την προβλεπόμενη στο άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού αποζημίωση;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, ποιες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν ώστε οι εν λόγω επιβάτες να δικαιούνται την προβλεπόμενη στο άρθρο 7 του κανονισμού 261/2004 αποζημίωση ή μήπως οι εν λόγω επιβάτες δικαιούνται αποζημίωση ανεξαρτήτως της αιτίας για την οποία αρνήθηκαν να επιβιβαστούν σε πτήση με καθυστέρηση πέντε και πλέον ωρών;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και νομολογία

Κανονισμός 261/2004, αιτιολογικές σκέψεις 1 και 2 και άρθρα 1, 2 και 5 έως 9.

Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης, και με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2027/97 του Συμβουλίου για την ευθύνη του αερομεταφορέως σε περίπτωση ατυχήματος, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 889/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 4.2. και 4.4.6.

Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Folkerts (C-11/11, EU:C:2013:106)· απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Germanwings (C-452/13, EU:C:2014:2141)· απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2009, Sturgeon κ.λπ. (συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-402/07 και C-432/07, EU:C:2009:716)· απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2012, Nelson κ.λπ. (συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-581/10 και C-629/10, EU:C:2012:657).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Οι επιβάτες A. K., A. Š., A. V., G. S., L. K., M. V., P. K., P. Š., G. Š., A. Š., T. Š., R. R., Ž. M., A. B., P. N. και U. M. αγόρασαν εισιτήρια για την πτήση Βίλνιους – Μιλάνο (αεροδρόμιο του Μπέργκαμο) στις 30 Μαρτίου 2022, που εκτελούσε ο

αερομεταφορέας Ryanair DAC· η απόσταση που κάλυπτε αυτή η πτήση (VNO-BGY) είναι 1 532,76 χιλιόμετρα.

- 2 Η προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης από το Βίλνιους ήταν 19:50 και η προγραμματισμένη ώρα άφιξης στο Μιλάνο (αεροδρόμιο του Μπέργκαμο) ήταν 21:25. Η πτήση είχε καθυστέρηση. Μάλιστα, η πτήση αναχώρησε την επόμενη ημέρα στις 2:53 (ήτοι, 7 ώρες και 3 λεπτά αργότερα από την προγραμματισμένη ώρα) και έφτασε στον τελικό προορισμό της στις 4:40 (ήτοι, 7 ώρες και 15 λεπτά αργότερα από την προγραμματισμένη ώρα). Ο αερομεταφορέας δεν επικαλέστηκε έκτακτες περιστάσεις.
- 3 Ορισμένοι από τους επιβάτες που απαριθμούνται στο σημείο 1 της παρούσας αίτησης προδικαστικής αποφάσεως (8 άτομα) επιβιβάστηκαν στην πτήση που είχε καθυστέρηση και έφτασαν στον τελικό προορισμό τους. Οι λοιποί (8 άτομα) δεν έφτασαν στον τελικό προορισμό τους: ορισμένοι από τους επιβάτες αυτούς, αφού είχαν αναμείνει επί μακρό χρόνο και είχαν ενημερωθεί ότι η πτήση τους είχε καθυστέρηση και δεν ήταν σαφές εάν θα πραγματοποιείτο, δεν παρουσιάστηκαν στην πύλη επιβίβασης, ενώ άλλοι εξ αυτών, αφού είχαν αναμείνει για αρκετές ώρες, αποφάσισαν να μην επιβιβαστούν στην πτήση και ακύρωσαν την παρουσία τους στον έλεγχο εισιτηρίων.
- 4 Η «Skycop.com» UAB συνήψε με όλους τους επιβάτες που απαριθμούνται στο σημείο 1 της παρούσας αίτησης προδικαστικής αποφάσεως, των οποίων η πτήση είχε καθυστέρηση, συμβάσεις εκχώρησης δυνάμει των οποίων εκχώρησαν σε αυτή το δικαίωμά τους να διεκδικήσουν αποζημίωση σύμφωνα με τον κανονισμό 261/2004.
- 5 Κατά τη διαδικασία ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, η «Skycop.com» UAB και η Ryanair DAC κατέληξαν σε συμφωνία συμβιβασμού για τους οκτώ επιβάτες οι οποίοι έφτασαν στον τελικό προορισμό τους.
- 6 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την αγωγή που άσκησε η «Skycop.com» UAB όσον αφορά την αποζημίωση στους οκτώ επιβάτες που δεν έφτασαν στον τελικό προορισμό τους. Σύμφωνα με το σκεπτικό του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ο κανονισμός 261/2004 δεν ορίζει ειδικώς ότι οι επιβάτες των οποίων η πτήση έχει καθυστέρηση δικαιούνται την προβλεπόμενη στο άρθρο 7 του κανονισμού αυτού αποζημίωση, όπως συμβαίνει με τους επιβάτες των οποίων η πτήση ματαιώνεται. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο επισήμανε ότι, μολονότι το δικαίωμα αποζημίωσης των επιβατών σε περίπτωση καθυστέρησης της πτήσης τους αναγνωρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου, και ιδίως στην απόφασή του της 19ης Νοεμβρίου 2009 στην υπόθεση Sturgeon κ.λπ., η αποζημίωση αυτή οφείλεται υπό την προϋπόθεση ότι οι επιβάτες έφτασαν στον τελικό προορισμό τους τρεις και πλέον ώρες αργότερα από την προγραμματισμένη ώρα. Κατά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, επιβάτες οι οποίοι, κατόπιν ενημέρωσής τους για καθυστέρηση πέντε και πλέον ωρών, αποφάσισαν να ασκήσουν το δικαίωμά τους να αρνηθούν την επιβίβαση στην πτήση και να διεκδικήσουν την επιστροφή του αντιτίμου του εισιτηρίου τους, δεν μπορούν να συγκριθούν με επιβάτες οι οποίοι

δαπάνησαν σημαντικό χρόνο σε αναμονή της πτήσης τους και οι οποίοι, αφού επιβιβάστηκαν στην πτήση, έφτασαν στον τελικό τους προορισμό.

- 7 Η «Skycor.com» UAB άσκησε έφεση κατά της απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, με αίτημα την εξαφάνιση της εκκληθείσας απόφασης και την έκδοση νέας απόφασης με την οποία να γίνεται δεκτή η αγωγή· διατύπωσε επίσης το αίτημα παραπομπής του ζητήματος στο Δικαστήριο για την έκδοση προδικαστικής απόφασης.

Τα κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 8 Η «Skycor.com» UAB υποστηρίζει ότι επιβάτες, των οποίων η πτήση είχε καθυστέρηση πέντε και πλέον ωρών, και για τους οποίους η πτήση αυτή δεν εξυπηρετούσε πλέον κανέναν σκοπό, μπορούν να συγκριθούν με επιβάτες των οποίων η πτήση ματαιώθηκε και, ως εκ τούτου, πρέπει να αποζημιωθούν για τον χρόνο που δαπάνησαν, μολονότι δεν έφτασαν στον τελικό τους προορισμό (αποφάσισαν να μην επιβιβαστούν στην πτήση προς τον προορισμό αυτόν).
- 9 Η Ryanair DAC ισχυρίζεται ότι επιβάτες, οι οποίοι εγκατέλειψαν τη μεταφορά τους κατόπιν καθυστέρησης της πτήσης τους, και οι οποίοι δεν έφτασαν στον τελικό τους προορισμό, δεν δικαιούνται αποζημίωση, δεδομένου ότι στον κανονισμό 261/2004 ή στη νομολογία του Δικαστηρίου δεν προβλέπεται ρητώς σχετικό δικαίωμα.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

- 10 Η αναγκαιότητα παραπομπής του ζητήματος εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου στο Δικαστήριο βασίζεται στο γεγονός ότι η απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα θα καταστήσει δυνατόν να προσδιοριστεί εάν, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 261/2004, οι οικείοι επιβάτες, ήτοι οι επιβάτες των οποίων η πτήση είχε καθυστέρηση πέντε και πλέον ωρών (άρθρο 6, παράγραφος 1, [στοιχείο γ'], σημείο iii) και οι οποίοι εν τέλει αρνήθηκαν να επιβιβαστούν στην πτήση αυτή (δεν έφτασαν στον τελικό τους προορισμό), δεν δικαιούνται μόνο την επιστροφή του αντιτίμου του εισιτηρίου τους (άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α'), αλλά δικαιούνται επίσης και την προβλεπόμενη στο άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού αποζημίωση, όπως και οι επιβάτες οι οποίοι εν τέλει επιβιβάστηκαν στην πτήση και έφτασαν στον τελικό τους προορισμό.
- 11 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι για την επίμαχη στην κύρια δίκη περίπτωση δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη στον κανονισμό 261/2004, ούτε έχει παρασχεθεί διευκρίνιση επί του θέματος στη νομολογία του Δικαστηρίου [γίνεται μνεία της απόφασης στην υπόθεση Sturgeon κ.λπ. (C-402/07 και C-432/07), σκέψεις 31, 60 και 61, της απόφασης στην υπόθεση Nelson κ.λπ. (C-581/10 και C-629/10), σκέψεις 34 και 40, της απόφασης στην υπόθεση Folkerts (C-11/11), σκέψεις 30, 32, 33, 36, 37 και 47, και της απόφασης στην υπόθεση Germanwings (C-452/13)].

- 12 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στις διαφορές επί των οποίων αποφάνθηκε το Δικαστήριο στις υποθέσεις Sturgeon κ.λπ. (C-402/07 και C-432/07) και Nelson κ.λπ. (C-581/10 και C-629/10), μολονότι οι επίμαχες περιπτώσεις αφορούσαν επίσης καθυστέρηση αναχώρησης πέντε και πλέον ωρών, εντούτοις οι επιβάτες επιβιβάστηκαν στην πτήση και έφτασαν στον τελικό τους προορισμό. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος αυτού, καθώς και του γεγονότος ότι οι επιβάτες έφτασαν στον τελικό τους προορισμό τρεις και πλέον ώρες μετά από την προγραμματισμένη ώρα, κρίθηκε ότι οι επιβάτες αυτοί δικαιούνταν την αποζημίωση του άρθρου 7 του κανονισμού 261/2004, όπως και οι επιβάτες των οποίων η πτήση ματαιώθηκε (άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ', περίπτωση iii, του εν λόγω κανονισμού). Στις υποθέσεις Folkerts (C-11/11) και Germanwings (C-452/13), η αποζημίωση συνδέεται επίσης με το γεγονός ότι οι επιβάτες έφτασαν στον τελικό τους προορισμό τρεις και πλέον ώρες μετά από την προγραμματισμένη ώρα.
- 13 Η περίπτωση της κύριας δίκης διαφέρει και εγείρεται το ερώτημα εάν δικαιούνται αποζημίωση κατά το άρθρο 7 του κανονισμού 261/2004 και οι επιβάτες των οποίων η καθυστέρηση πτήσης υπερβαίνει τα τιθέμενα στο άρθρο 6 του κανονισμού 261/2004 όρια (εν προκειμένω, η καθυστέρησης αναχώρησης ήταν πέντε και πλέον ωρών), πλην όμως οι επιβάτες αυτοί εγκατέλειψαν τη μεταφορά τους και ουδέποτε έφτασαν στον τελικό τους προορισμό.